

טבלת ההפלגות ארצה של אוניות הנשק במלחמת העצמאות

מאת: צבי בן-צור, על סמך מחקריו של יהודה בן-צור בנושא אוניות הרכש

אוניות הנשק – אוניות בבעלות/חכירה של מערכת הרכש שעסקו בהובלת רכש¹ פרוט המטען במקרים רבים כולל רק פריטים מרכזיים. קיצורים: (ג) – 'גדעוני' (אחראי על קשר האלחוט), [ת.פ.] – קישור לתוספת פרטים, בדר"כ לכתבה על האוניה והפלגותיה (מופיע בדר"כ תחת הערות הפלגתה הראשונה) כינויים: "יורקים" – מטוסי 'ספיטפייר', "בליטיד" – כנראה סוג של אבק שריפה, "מנגנונים" – מרעומים?

הערות	מלויים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
פרצה את הסגר הימי הבריטי. ביצעה הפלגת רכש בודדת. יש אפשרות שחלק קטן מאד מהמטען המפורט הגיע למעשה בטיסה, ע"ג מטוס ה'סקיימסטר' של מבצע 'חסידה' [ת.פ.]	בן ירושלמי, אברהם ליכובסקי (ג)	שיבניק, יוגוסלביה	צ'כוסלובקיה	4,500 רובים 7.92 מ"מ, 200 מקלעים מ-ג 34, 5 מיליון כדורים	'נורה' Nora	1.4.48	1
פרצה את הסגר הימי הבריטי. [ת.פ.]	אריה קפלן	מרסיי, צרפת	שוויץ	25 תותחי 20 מ"מ	'רקס' Ressurrectio	23.4.48	2
הגיעה ערב הכרזת העצמאות. הנשק נרכש כביכול עבור ניקרגואה. השם המקורי שונה מ-Santa Chiaro ל-Borea. [ת.פ.]	צבי כצנלסון, נחמן בורשטיין (ג)	מרסיי	שוויץ / צרפת	5 תותחי שדה 65 מ"מ ("נפוליונצ'יקים"), 50,000 פגזים לתותחי ה-65 מ"מ 10,000 פגזים לתותחי 75 מ"מ 200 מקלעי "שטו" צרפתיים 3 מיליון כדורים למקלעי ה"שטו" 8 מיליון כדורי 8 מ"מ למקלעי הוצ'קס	'ארז/בהירה' Borea	13.5.48	3
[ת.פ.]	דוד'לה בן חורין, נחום מנור (ג)	מרסיי / שיבניק	שוויץ / צרפת/ צ'כוסלובקיה	25 תותחי 65 מ"מ, 12 מרגמות 120 מ"מ, 5,000 רובים 7.92 מ"מ, 5 מיליון כדורים לרובה 7.2 מ"מ, 2 מקלעי הוצ'קס 13.2 מ"מ	'הזקן' Maestralle	25.5.48	4
הפלגה שנייה של האוניה. [ת.פ.]	אברהם קרני, עובד שדה (ג)	מרסיי/ שיבניק	צרפת /צ'כוסלובקיה	10,000 רובים 7.92 מ"מ, 1,421 מקלעי מ-ג 34, 10 תותחי 75 מ"מ, 5 תותחי 20 מ"מ, 13 מקלעים כבדים הוצ'קס	'רקס'	28.5.48	5
ספינה חכורה שביצעה הפלגת רכש יחידה. הופצה ע"י מטוס מצרי במעגן ת"א. 'הגדעוני' ומלח איטלקי נפצעו. [ת.פ.]	פיני אשוח, אברהם ליכובסקי (ג)	אלג'יר	צרפת	13 מקלעי הוצ'קס 13.2 מ"מ, 170 טון כדורים	'אטלס' Apuania	6.6.48	6

¹ בטבלה לא נכללות האוניות שהפעילה חברה הספנות 'חברת הספנות האמריקנית-ישראלית' (לימים Overseas Shipholding Group) שהקימו אלי שליט ורפאל רגנטי בארה"ב, למרות שאוניות אלו (שהחברה חכרה) עסקו, בין היתר, בהובלת רכש. הסיבות לכך: (1) למרות שאלי שליט היה מבכירי פעילי הרכש של ה'הגנה' בארה"ב (אחראי על המשלוחים הימיים של רכש לארץ), החברה לא הייתה חברת קש של מערכת הרכש אלא חברה מסחרית אמיתית שעסקה בפעילות כלכלית למטרות רווח עבור בעליה; (2) בתחום הרכש עסקו אוניות החברה כמעט בלעדית בהובלת סחורה "אפורה" (ציוד צבאי שלא נאסר במסגרת האמברגו האמריקאי על משלוחי נשק למזה"ת) ומיעוטו בהובלת סחורה "שחורה" (תוצאה מהחשש ששליט נתון למעקב מצד ה-FBI והרצון לא לסכן את הזרימה החופשית לארץ של סחורות "לבנות" ו"אפורות" באמצעות אוניות החברה); (3) מטעני הרכש הוסוו וצורפו למטענים "לבנים", בדומה לאופי העברתם כמטען תמים באוניות סוחר רגילות; (4) אין בידנו רישום ותעוד של הפלגות החברה, רק מידע כללי על פעילותה בתחום הרכש (ראה הספר 'הנאמנים' מאת ליאונרד סלייטר, עמ' 180-181).

הערות	מלווים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
הותקפה ע"י מטוס מצרי במעגן ת"א. [ת.פ.]	יוש הלוי, יחיאל אדמוני (ג')	נאפולי	איטליה	270 טון ט.נ.ט.	'ההר' Montechiaro	6.6.48	7
הפלגה שנייה של האוניה. טנקי הוצ'קיס איכזבו בשדה הקרב ² והוצאו באוק' 48 מהשרות; תותחי ה-37 מ"מ שלהם הורכבו ע"ג שריוניות וייט	צבי כצלסון, נחמן בורשטיין (ג').	מרסיי	שוויץ/ צרפת	10 טנקים הוצ'קיס H-39, 10 תותחי 75 מ"מ, 20 תותחי 65 מ"מ, 4 תותחי 20 מ"מ, פגזים וחומרי חבלה	'ארז'/בהירה'	15.6.48	8
ספינה חכורה שביצעה הפלגת רכש יחידה. [ת.פ.]	אורי ארנון, חיים גירון (ג')	גנואה	איטליה	200 טון חמרי-נפץ ואביזריהם	'יענקלביץ' Inaco	22.6.48	9
הפלגה שנייה של האוניה. ריבוי המלווים היה עקב חזרתם לארץ של חלקם עם סיום תפקידם באירופה. [ת.פ.]	בן ירושלמי, יהודה בן-צור, שאול ביבר, פטר הופמן, יונה ז'בין, ברוך תירוש, נחום מנור (ג').	שיבניק	צ'כוסלובקיה	10,000 רובי 7.92 מ"מ, 2,200 מקלעי מ"ג 34, 1,100 מקלעי 'בזה', כ-35 מיליון כדורים	'הזקן'	27.6.48	10
לפני הפלגתה לארץ הפליגה 'שיעו' באמצע יוני ממרסיי לנמל באקאר עם 200 טון דלק מטוסים לתדלוק מטוסי התובלה של מבצע 'בלק' בחניית הביניים שלהם ביוגוסלביה. [ת.פ.]	דן בן-אמוץ, אבינועם אדם (ג').	שיבניק	צ'כוסלובקיה	10,000 כידונים, 15 מיליון כדורי 7.92 מ"מ	'שיעו' Scio	9.7.48	11
נחתת "פולשת" בלשון התקופה) אחות לספינת המעפילים 'אף על פי כן' שנרכשה באיטליה, משם הגיעה לנמל ת"א ב-13 יוני 1948 עם מטען של מכשירי קשר. לאחר המסע לתורכיה צורפה לחיל הים תחת השם 'גוש עציון' פ-39. [ת.פ.]	אורי טהון, ?	איסטנבול, תורכיה	?	חומר נפץ, תחמושת לרובים	Prato	24.7.48	12
הפלגה שלישית של האוניה. שינוי שם מקורי ל- Daniela. [ת.פ.]	אברהם קרני, שלום בורשטיין (ג')	שיבניק / נאפולי	צ'כוסלובקיה / איטליה	2,100 רובים 7.92 מ"מ, 28,000 כדורי 7.92 מ"מ, 107 טון "בליטסיד", 200 טון ט.נ.ט., 100 מוקשים ימיים.	'רקס'	25.7.48	13

² לכתבה על טנקי ה'הוצ'קיס' בצה"ל [הקש כאן](#)

הערות	מלויים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
הפלגה שלישית של האוניה. הפליגה תחת שמה המקורי Santa Chiaro	בן ירושלמי, שלום בורשטיין (ג')	מנפרדוניה ?	איטליה	50,000 פגזי 65 מ"מ וכדורי 7.92 מ"מ	'ארז/בהירה'	20.8.48	14
הפלגה שנייה של האוניה. בין שתי הפלגות הרכש הובילה עולים	יונה ז'בין, אורי גורן (ג')	מרסיי	שוויץ	20 תותחי נ.מ. 20 מ"מ ופגזים	'ההר'	30.8.48	15
הדלק מטוסים (לפי אלי שליט אוניה נוספת הביאה אף היא דלק ממקסיקו) אפשר המשך פעילות חיל האוויר במלחמה בכלל ובמבצע 'אבק' בפרט. הפלגת רכש יחידה, הובילה כ- 2,000 טון אמל"ח. [ת.פ.]	4 יהודים אמריקאים וישראלי, אריה קסלמן, ר/ח יהודי אמריקאי, אדולף אוקו.	טמפיקו, מקסיקו	מקסיקו / ארה"ב	32 תותחי 75 מ"מ (כינויים בצה"ל: "קוקרצה") עם 16,000 פגזים, 2 תותחי הרים הוביצר 75 מ"מ עם 4,000 פגזים, 170 (2,000 לפי מקור אחר) פצצות-אוויר, 584 מקלעים (3 סוגים שונים) + מליוני כדורים, 15,000 כובעי פלדה, 4 מערכות ראדאר ימי, דלק למטוסים	'הדרומית' Kefalos	8.9.48	16
הפלגה שלישית של האוניה. שינוי שם ל-Icanosa	ברוך תירוש, יונה ז'בין, יחיאל אדמוני (ג')	מרסיי/ שיבניק	שוויץ/ צרפת/ יוגוסלביה	38 תותחי 75 מ"מ, 50,000 פגזים לתותחי 75 מ"מ, 150,000 פגזים לתותחי 20 מ"מ.	'הזקן'	18.9.48	17
הפלגה שנייה (שלישית אם סופרים גם את כישלון מסעה לארץ באפר') של האוניה.	בני קרביץ, ? (ג')	נאפולי	איטליה	27 תותחי 20 מ"מ + פגזים, 50 טון ט.נ.ט.	'שיעו'	24.9.48	18
הפלגה רביעית של האוניה. שינוי שם מקורי ל-Gigeliola	גבי וייס, זכי קיני (ג')	שיבניק	צ'כוסלובקיה	20 טון פצצות אוויר, 50 טון ט.נ.ט., 19 גנרטורים	'רקס'	26.9.48	19
ספינת המעפילים לשעבר 'לניצחון'. הפלגה יחידה, הובילה 456 טון אמל"ח.	אורי טהון	נאפולי	איטליה	456 טון ט.נ.ט. וציוד ל'תעש'	'חבצלת' Tullia Christina	6.10.48	20
ספינה חכורה. [ת.פ.]	יעקב "קובה" בצר, ? (ג')	גנואה	איטליה	כ-300 טון חומרי נפץ, 35,000 "מנגנונים" שונים, 1,800 נורים	'פרא' Pra	11.10.48	21
הפלגה חמישית של האוניה	גבי וייס, יהודה לימוני (ג')	מסינה	איטליה	291 טון חומר נפץ ואביזרים	'רקס'	28.10.48	22

הערות	מלווים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
הפלגה שלישית של האוניה. שמה שונה ל'דליה'. עקב תקלה ליד קפרי נגררה ע"י ה'דרומית' לנמל נאפולי.	חיים סנש, משה תנורי (ג')	?	איטליה	400 טון ציוד לחיל האוויר. על הסיפון: 3 סירות מחץ ו-50 חביות שמן	'שיעו'	28.10.48	23
הפלגה שלישית של האוניה	יונה ז'בין, חיים גירון (ג')	מרסיי	שוויץ/ צרפת	20 תותחי 20 מ"מ, 12 תותחי 75 מ"מ	'ההר'	31.10.48	24
הפלגה שנייה של האוניה	יהושע רביד, יהודה לימוני (ג').	מולפטה	איטליה	כדורי 20 מ"מ ורקטות	'פרא'	31.10.48	25
ספינה חכורה. [ת.פ.]	יובל ציזלינג, שמשון לוטן (ג'). איזי רהב ("טרמפיסט").	מרסיי, ליבורנו, נאפולי טרנטו.	צרפת/ איטליה	9 טנקי 'שרמן', תותחים ימיים: 6 של 76 מ"מ + 6,000 פגזים, 6 של 102 מ"מ + 3,000 פגזים. 159 טון פצצות, 24 טון אבק שריפה	'ארסיה' Arsia	10.11.48	26
הפלגה רביעית של האוניה.	גבי וייס, צבי כרמל (ג')	ליבורנו/ גנואה	איטליה	12 מרגמות 120 מ"מ, 6 תותחי 105 מ"מ, 12 תותחי נ.ט. 50 מ"מ, 12 תותחי נ.ט. 47 מ"מ, 53,000 פגזים למרגמות והתותחים הנ"ל. 50,000 פגזי תותח 65 מ"מ, 245,000 כדורי מקלע כבד הוצ'קס 13.2 מ"מ, 239 טון משטחי פלדה לשדה תעופה, 500 טון דלק מטוסים	'הזקן'	12.11.48	27
ספינה חכורה. [ת.פ.]	שני המלווים נעצרו ובמקומם הפליג ה'גדעוני' זכי קיני.	סבונה	איטליה	650 טון ט.נ.ט., 3,000 פצצות אויר של 100-500 ק"ג, 107 טון חלקי אווירונים, 5,000 פגזי בזוקה, 80 רקטות, 140,000 כדורי 20 מ"מ.	'היונה' Avionia	13.11.48	28
הפלגה רביעית של האוניה.	אהרן מיכאלי, זכי קיני (ג')	ליבורנו	איטליה	10 טנקי 'שרמן', 200 טון משטחי ברזל לשדות תעופה, נורי תאורה	'ארז'/'בהירה'	15.11.48	29
הפלגה שישית של האוניה	ברוך תירוש, חיים גירון (ג')	ליבורנו/ נאפולי	איטליה	12 טנקי 'שרמן' + תחמושת, 30 משטחי פלדה לשדות תעופה	'רקס'	24.11.48	30
הפלגה שלישית של האוניה	בצר יעקב, נחמן בורשטין (ג')	גנואה	איטליה	200 טון ט.נ.ט., 3 מיליון כדורי 9 מ"מ, 40,000 פגזי 20 מ"מ, 5 טון "בליטידי"	'פרא'	29.11.48	31

הערות	מלווים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
הפלגה רביעית ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה כ- 825 טון אמל"ח	דן בן-אמוץ	בארי	איטליה	כ- 363 טון משטחי ברזל לשדות תעופה	'ההר'	1.12.48	32
הפלגה חמישית של האוניה.	יונה ז'בין, צבי כרמל (ג')	מרסיי	צרפת	12 מרגמות 120 מ"מ, 6 תותחי 105 מ"מ, 12 תותחי 50 מ"מ, 12 תותחי 47 מ"מ, 6 תותחי 37 מ"מ, פגזים למרגמות ולתותחים הנ"ל, 25,000 פגזים לתותחי 65 מ"מ, עמדת פקוד ומד טווחים לתותחי נ.מ. 75 מ"מ.	'הזקן'	12.12.48	33
הפלגה חמישית של האוניה.	גדעון וייסר, יהודה "ימבו" פייס (ג')	?	איטליה	860 טון פגזים מסוגים שונים, 500 טון ט.נ.ט.	'ארז'/בהירה'	19.12.48	34
ספינה חכורה. יועדה להוביל "יורקים", אך לא התאימה. הפלגת רכש יחידה, הובילה 250 טון אמל"ח. [ת.פ.]	יונה ז'בין, ? (ג')	שיבניק	צ'כוסלובקיה	כדורי 7.92 מ"מ, כדורי 13 מ"מ וכדורי 20 מ"מ למטוסי האוניה, 8,500 פצצות אוויר מסוגים שונים	'איריס' Versilia	19.12.48	35
ספינת המעפילים לשעבר נושאת אותו שם. עפ"י המלווה פיני אשוח המטען היה 4 מטוסי 'מוסטנג' אך לא סביר שהוא מדייק בנושא. עוד עפ"י פיני (מקור בודד), הספינה גם ביצעה הפלגת רכש לבוג'י שבאלג'יריה והביאה נשק עודפי הצבא הצרפתי	פיני אשוח, ?	פמגוסטה, קפריסין	עודפי הצבא הבריטי	חלקי מטוסים, כנראה מסוג 'מוסקיטו'	'משמר העמק' San Michele	20.12.48	36
הפלגה שנייה ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה כ- 1,680 טון אמל"ח.	גבי וייס	מולפטה – ריבולטו/טרנטו	איטליה	1,000 טון ט.נ.ט., 250 פצצות אוויר.	'היונה'	26.12.48	37
הפלגה שנייה של האוניה.	אוסי רביד, יהודה לימוני (ג').	ליבורנו ונאפולי	איטליה	8 טנקי 'שרמן', 800 טון ט.נ.ט., 5,005 פגזים אמריקניים, 4,968 פגזים צרפתיים.	'ארסיה'	3.1.49	38
הפלגה שביעית של האוניה. שינוי שם ל-Daniela	ברוך תירוש, חיים גירון (ג').	גנואה/טרנטו	איטליה	326 טון חומר נפץ	'רקס'	10.1.49	39
הפלגה רביעית של האוניה.	ללא מלווים	נאפולי/בארי	איטליה	182 טון חוטי-תיל, 12.5 טון ברזנט, 2,800 ק"ג יוטה להסוואה	'פרא'	12.1.49	40

הערות	מלווים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
הפלגה שישית של האוניה.	דן בן-אמוץ, צבי כרמל (ג')	מנפרדוניה	איטליה	600 טון ט.נ.ט.	'הזקן'	30.1.49	41
הפלגה שמינית של האוניה.	גדעון וייסר, יהודה פיס (ג')	?	איטליה	94 טון חומרי נפץ (סוגים שונים), 81/75/37 פגזי 807/171/8,640 מ"מ, 1,200 פצצות-אוויר (250 ו-260 ליברות, חלקן מלאות וחלקן ריקות), 80,562 "מנגוניים" (127 טון), 2,557,560 כדורי "0.3" ו-"0.5", 150 פצצות עשן	'רקס'	10.2.49	42
הפלגה שלישית של האוניה.	אוסי רביד, יהודה לימוני (ג').	שיבניק	צ'כוסלובקיה	11 "יורקים" + 10,000 פגזי 20 מ"מ, כדורי 7.92 מ"מ, 10 גנראטורים	'ארסיה'	18.2.49	43
הפלגה רביעית של האוניה.	יעקב "קובה" בצר, נחמן בורשטיין (ג')	שיבניק	צ'כוסלובקיה	6 "יורקים", פצצות 100 ו-25 ליברות, 396 מוקשי נעל, 10 גנרטורים	'שיעו'	19.2.49	44
הפלגתה שישית ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה כ- 4,145 טון אמל"ח.	יונה ז'בין, ? (ג').	?	איטליה	636 טון ט.נ.ט., 52.5 טון "בליסטיד", 161 טון חלקי טנקים	'ארז'/'בהירה'	18.3.49	45
הפלגה שביעית של האוניה.	דן בן-אמוץ, צבי כרמל (ג')	נאפולי/גנואה	איטליה	424 טון ט.נ.ט., 15.4 טון "בליסטיד", 640 רקטות, 252,510 כדורי "0.5", 4,229 טון חלקי טנקים, 4.5 טון מוקשים, 9,285 פצצות אוויר.	'הזקן'	19.3.49	46
הפלגה חמישית ואחרונה, סה"כ הובילה כ- 2,400 טון אמל"ח.	ללא מלווים	פמגוסטה, קפריסין	עודפי חיל האוויר הבריטי	80 טון חלקי מטוסים שבורים מסוג P-51 (מוסטנג): 13 גופות ומנועים, 26 כנפיים, 13 מדחפים, 27 צמיגים ו-20 פנימיות	'פרא'	19.3.49	47
הפלגה חמישית של האוניה.	יעקב "קובה" בצר, יהודה לימוני (ג')	שיבניק	צ'כוסלובקיה	5 "יורקים" ו-2 מטוסי 'נורסמן' מפורקים	'שיעו'	23.3.49	48
הפלגה רביעית ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה כ- 1,450 טון אמל"ח.	אוסי רביד, נחמן בורשטיין (ג')	שיבניק	צ'כוסלובקיה	9 "יורקים"	'ארסיה'	23.3.49	49

הערות	מלזים	נמל המוצא	מקור הנשק	מטען עיקרי	שם האוניה	הגעה	
הפלגה שישית של האוניה.	חיים סנש ?	גנואה	איטליה	24 תותחי 25 מ"מ, 50,000 פגזי 75 מ"מ, 70,000 פגזי 20 מ"מ	'שיעו'	18.4.49	50
הפלגה שמינית של האוניה.	מאיר פליק, קנטי אהרון (?)	גנואה	איטליה	כ- 191 טון ט.נ.ט., כ- 124 טון "בליסטיד", 24,421 פגזי 6 פאונד ו-100 מ"מ, 400,153 כדורי "0.5", 500 קילו אבק שחור ו-65 מטר פתיל רועם.	'הזקן'	26.4.49	51
הפלגה תשיעית של האוניה.	חיים סנש, ברוך תירוש, צבי כרמלי (ג')	מולפטה	איטליה	200 טון פצצות אוויר, 142 טון חומר-נפץ (סוגים שונים), 9,263 פגזי 88 מ"מ	'רקס'	28.4.49	52
הפלגה שביעית ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה כ- 2,500 טון אמל"ח.	?	גנואה	איטליה	24 תותחי 75 מ"מ, 50,000 פגזי 75 מ"מ, 70,000 פגזי 20 מ"מ	'שיעו'	15.5.49	53
הפלגה עשירית של האוניה.	חיים סנש, יהודה לימוני (ג')	גנואה	איטליה	20 תותחי 20 מ"מ + פגזים, פצצות אוויר	'רקס'	3.6.49	54
הפלגה תשיעית ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה 5,466 טון אמל"ח.	חיים סנש, ברוך תירוש, צבי כרמלי (ג')	לה-ספציה	איטליה	6 תותחים ימיים ואביזריהם	'הזקן'	20.6.49	55
הפלגה 11 ואחרונה של האוניה, סה"כ הובילה כ- 4,225 טון אמל"ח.	?	גנואה	איטליה	385 טון חלקי זחל"ם, 112 טון ט.נ.ט., 66 פצצות אוויר, 34,000 פגזי 81 מ"מ.	'רקס'	יולי 1949	56